

*delo
življenje*

11

ololo
sijnejois

11

ololo taonane alina zin

25. O B L E T N I C A D N E V A R E P U B L I K E

JUBILEJ, KATEREGA BOMO PRAZNOVALI LETOS 29. NOVEMBRA, OB 25 - OBLETNICI DNEVA REPUBLIKE, NAS SPOMINJA NA SLAVNE DNI NAŠE PRETEKLOSTI. NA TA DAN SO SE PREDSTAVNIKI VSEH NARODOV JUGOSLAVIJE ZBRALI NA II. ZASEDANJU AVNOJ-A V JAJCU IN POLOŽILI PRVE USTAVNOPRAVNE TEMELJE NOVE JUGOSLAVIJE, KATERI SO BILI IZRAZ NOVIH DRUŽBENOPOLITIČNIH ODNOSOV V JUGOSLAVIJI. Z ODLOČITVIJO, DA VSI NARODI JUGOSLAVIJE STOPIJO V SKUPNO FEDERATIVNO ZVEZO JUGOSLOVANSKIH NARODOV KOT ENAKOPRAVNI ČLANI DEMOKRATSKE FEDERATIVNE JUGOSLAVIJE, JE BIL POSTAVLJEN ZGODOVINSKI MEJNIK NOVEGA DRUŽBENEGA REDA.

POD VODSTVOM KOMUNISTIČNE PARTIJE, KATERO JE VSESKOZI VODIL TOVARIŠ TITO, SE JE IZ PLODOV REVOLUCIJE RAZRASLA SVOBODNA SOCIALISTIČNA DRUŽBA, KI V OKVIRU SAMOUPRAVLJANJA BRANI PRAVICE ČLOVEKA IN NE DOVOLI IZKORIŠČANJA.

KAJ BI ŠE ZMOGLI !

Približujemo se koncu poslovnega leta. Opaziti je nestrpnost in radovednost, kako ga bomo zaključili. Slišijo se mnogokatera ugibanja, kritike, samozavest, skratka, vse kar spada in ne spada v naše delovno vzdušje. Zelo zanimivo je poslušati zunanje sodelavce in našo konkurenco, ko ugibajo in ocenjujejo. Nekako vsi so soglasni, da smo napravili korak naprej in predvsem to, da smo finančno in poslovno napredovali.

O mnogočem sprašujejo prišleci v podjetje. Občutim, da se je v sedanjem času močno razvila radovednost z namenom, da vsak posebej oceni lastno situacijo in ugotovi mesto, ki mu pripada.

Močno smo morali spremeniti poslovna načela in se prilagoditi stanju in možnostim. Dopili smo potrdilo, da je tako prav in da bo po tej poti treba še hitreje stopati. Lahko rečem, da smo zelo razširili lastne okvire dela in odločitve in se močno posvetili tržnim prilikam.

Ko gledamo na pretekle mesece tekočega leta, nam je jasno, da je moral celotni kolektiv dati mnogo nepričakovanega truda in prostega časa in tako zmoremo postavljene naloge. Še vedno se borimo z velikimi te-

žavami glede materialov in se prilagajamo tržni situaciji, ki pa jo ne moremo dovolj točno oceniti na daljši rok.

Kljub vsemu, ko enkrat zmanjka materialov drugič material ne odgovarja, tretjič nam spremenijo izvozne roke, lahko rečem, da z mnogo večjim razumevanjem sprejme kolektiv nujne in nepričakovane spremembe, kar pa gre vse v prid uspehu in medsebojnemu sodelovanju.

Vedeti moramo, da je uspeh seštevek prizadevanj celotnega kolektiva in da uspeh zmanjšujejo še številne slabosti in napake, ki jih moramo skupaj odpravljati. V vsakem primeru pa je veliko vredno to, da znamo pravilno razumeti situacijo in pustimo lastne interese ob strani. Še vedno so posamezniki, ki ne zaupajo in jih vsaka sprememba silno moti. Rekel sem posamezniki, kolektiv pa je velik in v skupnem medsebojnem razumevanju ter sodelovanju bo najbolj sigurna naša prihodnost.

Ob takih mislih se človek ustavi in ugotovi, da zmoremo še mnogo in dokaz je v tem, ker že znamo sprejeti breme sedanjosti v nalogah, delu in odnosih in tako neprecenljivo pomagamo uspehu podjetja.

Izidor REJC

OBRNJENA DEVIZA

Ost obrnjene devize:
pes, ki laja - tudi grize.

DEVETMESEČNI OBRAČUN POSLOVAN-
JA PODJETJA IN IPM.

Po mnogih problemih, ki so nastopali prav na vseh področjih naše aktivnosti v podjetju, lahko rečemo, da smo zaključili devetmesečno obračunsko obdobje s primernim rezultatom.

V proizvodnji smo izdelali za domače in tuje kupce 636.409 parov obutve in s tem povečali vrednost proizvodnje za cca 10%.

Proizvedeno obutev je prodajna služba plasirala na trg preko angro kupcev, preko lastne prodajne mreže in v izvoz. Skupno je šlo v prodajo 606.229 parov. Prodaja se je povečala največ angro kupcem in prodajni mreži, manjši procent povečanja pa smo dosegli pri prodaji v izvoz. Prodajna mreža je prodala v devetih mesecih 287.580 parov za 40.144.000,00 N din. Taka prodaja pomeni 17% višjo realizacijo kot v preteklem letu. Pri analizi prodajnosti naše obutve so v prodajni službi ugotovili, da so nekatere artikule hitro razprodali; včasih je modne obutve zmanjkalo že prej, preden so jo potrošniki spoznali. Pri prodaji je važno predvsem to, da model vsestransko ustreza kupcem. V zadnjem času je upadla zlasti prodaja moških in ženskih gumaric. Ker nekateri artikli niso šli najbolje v promet in ker so prodajalne dobile precej manj kvalitetnih ostankov izvozne

obutve, so se povečale zaloge v prodajalnah.

V podjetju so se zaloge preko poletja povečale zaradi priprave obutve za izvoz. Ob koncu septembra so se zaloge znižale na dobrih štiri in pol milijona N din. Nerazveseljivo dejstvo je v tem, da te zaloge vsebujejo večjo količino obutve, ki jo bo zaradi zastarelosti in demodiranosti težko prodati tudi ob večjem znižanju cen.

Iz analize osebnih dohodkov povzeman sledeče. Povprečje izplačanih osebnih dohodkov v podjetju znaša 762,40 N din, z odobrenim izplačilom po periodičnem obračunu pa 790,00 N din. S tem povprečjem smo prekoračili osebne dohodke iz preteklega leta, vendar smo še vedno pod občinskim in republiškimi povprečjem osebnih dohodkov v industriji.

V prodajni mreži so dosegli z dosedanjim prometom povprečje osebnih dohodkov v znesku 1075,36 N din, kar pomeni 9% povečanje v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta. Prodajna mreža je s tem povprečjem že dosegla višino izplačil iz leta 1967. Vedno slišim pripombe, zakaj ne moremo prejemati višjih osebnih dohodkov. Ob tem vprašanju bi moral vsak na svojem delovnem mestu premisliti tudi to, ali je delal vedno tako, da bi se povečeval dohodek podjetja. Vsak delavec lahko v večji ali manjši meri vpliva na povečanje dohodka bodisi z zmanjševanjem poslovnih

stroškov, bodisi z večjo produktivnostjo (kvalitetnim delom), ali pa z najbolj gospodarnimi poslovnimi odločitvami.

Finančni obračun poslovanja je pokazal, da je podjetje kljub znatni neplačani realizaciji doseglo za 12% višji celotni dohodek, kot v preteklem letu in za 19% višji dohodek. Tudi prodajna mreža je povečala svojo realizacijo in oblikovala za 39% višji dohodek. Kljub pričakovanemu rezultatu pa nismo s plačano realizacijo dosegli dovolj dohodka, da bi krili že izplačana sredstva za osebne dohodke (če bi ga delili v razmerju, ki je veljalo za ZR 1967). Zato so samoupravni organi določili za devetmesečni obračun drugačno delitveno razmerje in sicer tako, da se razdeli za osebne dohodke 90% dohodka, 10% pa se uporablja začasne potrebe po obratnih sredstvih.

Pri takem razmerju delitve dohodka je bilo možno še naknadno izplačati 3,6% na devetmesečno osnovo že izplačanih osebnih dohodkov. Odločitev o dodatni delitvi so sprejeli samoupravni organi z ozirom na to, ker pričakujemo, da se bo v zadnjem tromesečju dohodek občutneje povečal ob pogoju, da bo prišlo do rednih plačil za izvoženo obutev v Zpadne države.

Ob obravnavi periodičnega obračuna na seji delavskega sveta je prišlo do zanimivih diskusij v zvezi z zalogami mate-

riala, zlasti nekurantnega, v zvezi s pcranjkanjem nekaterih materialov in z naročanjem materiala. Delavski svet je tudi mnogo razpravljal o neidočih zalogah gotovih proizvođev, ki so ostali kot nekvalitetno blago, ki je bilo pripravljeno za izvoz. Člani delavskega sveta so pravilno ugotavljali, da z nezadostno pripravo proizvodnje, z odpisi nekurantnih materialov in z zniževanjem cen obutvi, zgubljam o veliko sredstev, ki bi jih lahko koristili za osebne dohodke. Strinjam se s člani delavskega sveta, da moramo bolj dosledno upoštevati načelo osebne odgovornosti in načelo dobrega gospodarjenja tako pri kvalitetni izdelavi, kot pri vseh poslovnih odločitvah. Pri boljšem gospodarjenju bo ostalo tudi več sredstev za osebne dohodke.

Albinca MOŽINA

POSLOVODSKA KONFERENCA JE ZA NAMI

V prodaji se je komaj začela jesensko zimska sezona, a že je za nami poslovodska konferenca za odbiro modelov, ki bodo v prodaji prihodnjo pomlad in poletje. Kar dobrih šest mesecev vnaprej se je treba odločiti, kaj bomo prodajali, moda je muhasta, zato že zaradi te velike časovne razlike delo poslovodske koference ni lahko.

bili modeli pravočasno na tržišču, ne pa, da smo pogosto že sredi prodajne sezone, naših modelov pa še vedno ni iz proizvodnje, potem pa se konec sezone borimo za prodajo. Jasno je, da v kratkem času ne moremo nadomestiti zamujenega. Res je, da so tu izvozni roki, a tudi potrebe domačega tržišča zahtevajo, da se držimo pravila, da je treba nuditi obutev potrošnikom tedaj, ko je največje povpraševanje. Menim, da so tu zahteve poslovodij upravičene in bo v prihodnje treba to vse dosledneje upoštevati.

Zanimanje poslovodij za delo in načrte proizvodnega kolektiva je bilo precejšnje, kar dokazuje, da so tesno povezani z nami, da jih zanimajo uspehi in težave vsega kolektiva, pa čeprav jih od nas loči mnogo kilometrov, člani našega kolektiva so in delajo z nami, kolektivi prodajaln so v očeh potrošnikov del nas vseh, zato je nujno, da med seboj čim tesneje sodelujemo, ker le tako bomo uspeli.

V nekaj kratkih dneh so se na poslovodski konferenci združili okusi in zahteve najrazličnejših tržišč naše domovine in naše skupen jezik pri odločitvi, kaj bomo svojim potrošnikom nudili prihodnje leto.

Anica GOVEKAR

VTISI IZ BEOGRAJSKEGA SEJMA

V tem članku bom opisal nekaj vtisov iz beograjskega sejma "Moda v svetu 68", ki je bil v prostorih beograjskega sejmišča od 12. do 20. oktobra. Na tem sejmu so bili prikazani najnovejši artikli čevljarške, usnjarske, oblačilne, tekstilne in pohištvene industrije. Naša udeležba na tem sejmu je postala že tradicionalna, ker smatramo, da je ta razstava za našo stroko največjega pomena v državi. Sodelovale so skoraj vse večje jugoslovanske industrije obutve. Slovensko proizvodnjo so predstavile tovarna "Peko" iz Tržiča, "Jadran" iz Mirna pri Gorici in tovarna kovčkov in usnjene galanterije "Toko" iz Domžal. Po splošnem zanimanju obiskovalcev kakor tudi po ocenah strokovnih žirij so omenjena podjetja dosegla na sejmu ugledno mesto in bila deležna mnogih priznanj in pohval.

Tovarna "Peko" je pokazala zelo zanimivo in izvirno kolekcijo predvsem moških športnih polčevljev, za katero so tudi dobili najvišje priznanje "Zlato košuto". Tudi domžalski "Toko" se je uvrstil v sam vrh proizvajalcev usnjenih predmetov, saj je za svoje izdelke prejel dve najvišji priznanji tega sejma. Tudi naše podjetje je sodelovalo pri ocenjevanju modelov. Ocenjevali so jih obis-

Prva dva dni smo odbirali kolekcije tujih dobaviteljev, naslednja dva pa so poslovodje naročali za svoje potrebe domače in tuje modele. Zadnji dan je bil splošni del konference, na katerem smo bili seznanjeni z načrti za prihodnje leto, s proizvodnimi problemi ter kadrovskimi novicami, skratka, o vsem delu kolektiva je bilo govora, kar je poslovodje najbolj zanimalo.

Za dopolnitev naše domače kolekcije v prihodnji sezoni je svoje modele predložilo mnogo podjetij, tako da je bila izbira modelov zelo pestra. Na žalost pa "Obuća" Beograd ni pripeljala modelov vodilnih proizvajalcev ženske modne obutve "Koštane", "Lede", "Gazele" in "Čika". Izbirati smo morali med manjšimi proizvajalci obutve, med katerimi pa so pili nekaterih modeli zelo uspeli in domiselni.

Pri izdelavi se še vedno največ uporabljajo razne vrste antik boksov, medtem ko je povpraševanje po izdelkih iz laka in nubuka dokaj manjše. Barvna lestvica je dokaj pisana. Pri moški obutvi je še vedno vodilna rjava barva, kateri so se pridružile še razne svetlejšje ter siva barva. Pri ženskih modelih se je letos najbolj moderna rjava barva nekoliko umaknila najrazličnejšim odtenkom beš, rdeče, zelene ter modre barve. Moderne so kombinacije dveh ali treh barv. Značilno za žensko obutev je tudi, da je nič več ne krasi,

najrazličnejši kovinski okras, pogostejši okras je domiselni šiv, ki daje čevlju posebno eleganco.

Čeprav smo lanko na prvi pogled ugotovili, da so nekateri domači modeli zelo uspešni, a se kljub temu pri naročanju ne razlikujejo mnogo od slabših modelov, kaže, da se še vedno držimo navade - naročiti majhne količine velikega števila artiklov, pa čeprav iz sezone v sezono ugotavljamo, da bi uspeli prodati tudi trikrat večje količine kot so bile naročene. Zdi se mi, da pri naročilih še vedno preveč grešimo, na žalost pa je pri naročanju odločilna izkušnja preteklega leta, čeprav je moda za prihodnjo sezono precej drugačna.

Za spomladansko-poletno sezono prihodnjega leta je bilo naročenih 220.000 parov domače obutve ter 218.000 parov tuje obutve, pri čemer predstavlja 73.000 parov moške in ženske obutve, 58.000 parov otroške ter 86.000 parov ostale obutve (špagarice, vulkanizacija, copate ipd.).

Predvideni plan prodaje za prihodnje leto je za cca 4% nižji od predvidene realizacije letošnjega leta in znaša 64,050.000 N din. Mnogi poslovodje so ugovarjali, da je plan precej napet in da so prodajni pogoji vse težji zaradi hude konkurence na tržišču.

Po mnenju vseh poslovodij bi bilo v prihodnje nujno, da bi

kovalci, rezultati pa nam še niso znani in v pravi poplavi najlepših modelov ne pričakujemo prvih mest.

Sedaj pa še o uspehu naše razstave obutve.

Razstavljenih smo imeli 68 raznih vzorcev in so bile zastopane prav vse grupe obutve, ki jo trenutno proizvajamo. Paviljon je bil sicer skromno toda skrbno in lepo urejen. Največ zanimanja je bilo predvsem za naše modne ženske visoke škornje s takozvanim "nogavičarjem" na čelu. Bili smo tudi edini razstavljalci tega modela, kar je tudi omembe vredno. Sicer je bilo ženskih škornjev dosti videti, vendar so naši modeli vsekakor vzbudili še posebno pozornost pri obiskovalcih. Zelo je škoda, da te obutve, zaradi izvoznih obvez nismo mogli preje izdelati in z njimi prvi priti na tržišče. Kot vedno so tudi specialni smučarski čevlji kot posebna obutev vzbudili pri obiskovalcih dosti zanimanja in pohval. Čeprav niso vsi poznali uporabnosti te obutve, so se čudili zahtevnosti izdelave in elegantnim oblikam čevljev. V tej grupi na vsem sejmu nismo imeli nikake konkurence.

Najbolj razveseljivo pa je, da so bile tudi naše športne salonke in ženski sandali dobro sprejeti in so jih obiskovalci z zanimanjem ogledovali. Iz opazovanja mimoidočih je bilo mogoče ugotavljati, da jim

je oznaka "Alpina" dobro poznana in da imajo dobro mišljenje o našem blagu in poslovanju. Spomnim se tudi iskrenih oči in laskavih pohval predstavnika romunske delegacije. Za naš razstavljeni model 66163 je izjavil, da je lahko ta čevljev sen za vsako najbolj razvajeno potrošnico.

Na sejmu je bilo veliko tujih predstavnikov posebno iz zapadnih dežel, ki so kazali dosti zanimanja pre vsem za naše smučarske čevlje. Z njimi smo že na sejmu navezali prve stike, kateri se bodo v marsikaterem primeru spremenili v dokončno pogodbo za izdelavo te obutve.

V času sejma smo med obiskovalci razdelili tudi 5000 kom našega reklamnega kataloga, pri katerem so vsi pridno segali. Od vseh razstavljalcev obutve smo edino mi in "Peko" delili prisotnim kataloge in druge manjše reklamne predmete, kar so obiskovalci opazili in pohvalili. Vsako tako reklamno akcijo kupci cenijo in vsekakor dobijo o takem podjetju vtis dobrega in močnega kolektiva.

Moram reči, da je ta sejem prikazal obilico lepe obutve in dokazal, da so jugoslovanski proizvajalci trenutno posegli v sam vrh evropske mode. V nadaljni primerjavi s splošnim nivojem razstave pa lahko povdarjam, da smo se to pot v Beogradu zelo solidno predstavili z našimi izdelki.

Smatram, da je udeležba na takih

prireditvah potrebna, ker tvori povezavo s kupci in nam omogoča široko predstavo naše proizvodnje. Bolj če bo naša oznaka "ALPINA" kupcem poznana, večje bodo garancije za dobro in uspešno poslovanje našega kolektiva.

Tomaž JUSTIN

PRIHODNJE LETO NOV DELOVNI ČAS

Pred leti smo delali elaborate in računali. Celo nesigurni smo bili, kaj poreko in kakšno kontrolo dobimo na obisk. Nekatera podjetja so bila določena, da poskusno preidejo na 42. urni delovni teden. Čudili smo se in čakali. Sedaj, po nekaj letih od te velike korajže in mode o skrajševanju delovnega časa, nihče ne polaga dosti pažnje na to. Uradni predpis pravi, da so vsa gospodarska podjetja dolžna preiti na ta delovni čas najkasneje v letu 1970.

Naš program prehoda smo spreminjali. Prvotno smo imeli namen, da previdno in vsako leto za korak bliže uvajamo 42. urni delovni teden. Planirali smo in predvidevali, ko pa je bilo dovolj dela, pa smo dodajali še ure.

Res je to, da prav nikogar več ne zanima, kakšen delovni čas kdo uporablja, vprašajo le, kakšen uspeh je dosežen in kaj smo že napravili v času gospo-

darske reforme.

Pred dnevi smo na delavskem svetu sprejeli sklep, da prihodnje leto preidemo na 42. urni delovni teden. Delali bomo vse dni. Delali bomo tako kot teorija zatrjuje in dokazuje, da se lahko doseže najboljši rezultat.

Ne smemo misliti, da nas je teorija pripeljala do tega. Tudi mnogokatera izkustva podjetij so nam bila dobrodošla.

Ne bo pa dovolj, da imamo pred sabo nov delovni čas. Pred nami je sedaj vrsta obvez in nalog, ki jih moramo takoj ali čimprej rešiti. Ta čas, ki bo toliko krajši, bomo morali mnogo bolj spoštovati. Napraviti bomo morali najmanj toliko in celo več. Vsak član kolektiva se naj zaveda in pomisli, kaj bo storil, da bo delovni čas res namenil podjetju. Sledila bo vrsta ukrepov z namenom, da se organizacija in disciplina izboljšata.

Na splošno smo že prispeli do take stopnje organizacije in odnosov v podjetju, da lahko vsak posameznik pokaže vse svoje sposobnosti v okviru našega poslovanja. Zelo bi bilo neprijetno priganjati in opominjati na vse slabosti, ki se še ponavljajo; če hočemo ugotoviti dobro mesto, ki ga skoraj imamo, potem je sedaj zopet izredna priložnost in izkoristimo jo. Tekma s časom mora postati stalna praksa, ki mora prinesiti nove rezultate.

Izidor REJC

NOVICE IZ KADROVSKEGA ODDELKA

V preteklem mesecu je znašalo število vseh zaposlenih kar 1151 delavcev. Največji porast števila zaposlenih je bil v prodajni mreži. Razumljivo je, da se povečanje števila zaposlenih odraža predvsem zaradi povečanja prcmeta v prodajalnah v času jesensko-zimske sezone, ki je največji prav v mesecih oktober - december. Zaradi tega je bilo potrebno zaposliti nekaj prodajalcev za določen čas, za zgoraj navedeno obdobje.

V preteklem mesecu sta se v obratu v Žireh zaposlili Zupan Alojzija v Skladišču gotovih izdelkov in Stanovnik Anica, ki ima srednjo strokovno izobrazbo na delovnem mestu referent v uvozni službi nabavne službe. Delo je prenehalo samo Kunstelj Frančiški, ker je izpolnila pogoje za upokojitev.

V obratu v Gorenji vasi ni bilo v preteklem mesecu nobenih sprememb in je število zaposlenih 113 delavcev. Prodajna mreža je v preteklem mesecu povečala število zaposlenih za 9 delavcev. Sprejeti so bili Ignjatovič Jula, Davinič Katica, Gereg Eva, Radonič Petar, Burek Stjepan, Marjanovič Vlado, Zavrl Janez, Leskovar Tomo, Golubič Katica in Bedrosian Pavle. Gereg Evi je na njeno željo prenehalo delo

že koncem oktobra.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se je število zaposlenih povečalo skupaj za 10 delavcev. Število zaposlenih je torej naslednje: Alpina Žiri 880 delavcev, Alpina Gorenja vas 113 delavcev in prodajna mreža 158 delavcev, skupaj 1151.

Angelca FILIPIČ

SLUŽBA VARNOSTI PRI DELU, NJEN CILJ IN MESTO V DEL. ORGANIZACIJI.

Življenje in zdravje sta temeljni dobrini človeka. To pa narekuje socialistični družbi, za katero je delovni človek največje bogastvo, da čuva njegovo zdravje in življenje, za gospodarstvo pa to pomeni čuvanje njegove produktivnosti. Prvi začetki varstva pri delu, ki segajo na začetek kapitalizma, (za katerega je značilno veliko izkoriščanje delavcev in neprimerni delovni pogoji) temeljijo bolj na gospodarskem kot na humanističnem pomenu. V Angliji (tedaj vodeči industrijski državi) so ustanovili leta 1833 tovarniško inšpekcijo, ki je kontrolirala delovne pogoje. Angliji po 20. letih sledi Nemčija, njej pa po 30. letih takratna Avstrija. V Sloveniji dela inšpekcija dela že nad 80 let. Nekajkratna kontrola na leto pa ni bila zadostna garancija

za zagotovitev primernih pogojev dela v tovarnah. Pokazala se je potreba po stalnih organih, ki bi skrbeli za urejeno delovno okolje. Tako so bile ustanovljene prve službe za varstvo že pred I. svetovno vojno v ZDA. Njim so sledile evropske države. Ponekod so bile te službe organizirane na pobudo sindikatov, drugod so bile organizirane na osnovi predpisov.

V Sloveniji so bile organizirane službe za varstvo pri delu leta 1952 v metalurgiji, kjer so delovni pogoji težki in nevarni, zatem pa v rudnikih in drugod. Šele temeljni zakon o varstvu pri delu (Ur.l.SFRJ 15/65) določa, da morajo vse delovne organizacije skrbeti za varstvo pri delu.

Naši družbi človek pomeni največ, zato ni čudno, da je naša zakonodaja korenito posegla v varstvo pri delu. Dobilni smo temeljni zakon varstva pri delu in celo vrsto pravilnikov, ki urejajo pogoje dela za posamezna področja industrije. TZVD določa, da mora del. organizacija postopoma preurediti pogoje dela predpisom teh pravilnikov. V nekaterih del. organizacijah so mnenja, da izvajanje predpisov o varstvu pri delu zmanjšuje produktivnost in se temu izogibajo. Vendar pa to ne drži. Visoke produktivnosti namreč ni mogoče doseči z boljšo organizacijo dela, smotrnejšo razporeditvijo stroja, izbiro ustreznih sred-

stev za delo, racionalnim transportom materiala, stimulativnim nagrajevanjem in strokovnimi kadri, temveč v veliki meri tudi z urejenimi pogoji dela, ki ne predstavljajo nobene nevarnosti in škodljivosti za življenje oz. zdravje delavca. Delavec bo lahko delal le, če bo zdrav in bo imel občutek, da je za njegovo varnost pre-

skrbljeno. SVD mora v delovni organizaciji z vsemi možnimi ukrepi in sredstvi skrbeti za očuvanje zdravja in življenja delavcev ter proizvajalnih in družbenih sredstev pred uničenjem. S tem, ko čuvamo družbena sredstva pred požari, poplavo, potresom, eksplozijo itd. zavarujemo tudi življenje delavcev.

Mnogi so mnenja, da je varstvo pri delu samo tehnične narave. To mnenje je nastalo zato, ker se ob strojih pripeti veliko nesreč. Vendar so analize nesreč pri delu pokazale, da je le 14% vseh nesreč pri delu, katerim je vzrok tehnična pomanjkljivost. Ostalih 86% pa bi se pripetilo kljub temu, da bi bil stroj maksimalno zaščiteno. To kaže, da na nastanek nesreče upliva cela vrsta drugih faktorjev, ki niso tehnične narave.

Zakon o varstvu pri delu je obširno področje, ki vključuje številne stroke kot medicino, tehniko, sociologijo, psihologijo, pravo itd. TZVD zahteva, da mora delovna organizacija izvajati varstvo pri delu s

s sodobnimi tehničnimi, zdravstvenimi in socialnimi ukrepi, ki preprečujejo oz. odpravljajo vzroke nesreč pri delu, poklicnih obolenj in prezgodnje invalidnosti.

Služba varstva pri delu mora biti sestavni del delovne organizacije dela. Svoj cilj bo služba varstva pri delu dosegla, če bo uspela prilagoditi delovne pogoje tako, da delovno okolje ne bo vir škodljivosti oz. nevarnosti za delavca - za njegovo zdravje oz. življenje.

Marija KASTELEC

NAŠA PRAKSA

Sredi vasi stoji velika stavba tovarna čevljev "ALPINA". Za zgraditev te stavbe in opreme je bilo treba veliko trdega dela in volje. Tako sedaj stoji lepa tovarna bogato opremljena z modernimi stroji, v katero hodijo vsak dan ljudje iz domačega kraja in drugod, da si prislužijo za vsakdanji kruh.

Obiskujem dvoletno čevljarsko šolo v Žireh. Poteklo mi je prvo leto poklicne šole. Vsak učenec mora opraviti enomesečno prakso in tako smo tudi mi bili na praksi v "Alpini". Na praksi sem bila od 15. junija do 15. julija. Takoj sem opazila, da poteka delo v tovar-

ni hitreje, kakor v naši delavnici. Videla sem veliko različnih strojev, pri katerih so delavci skrbno in vestno delali. Bilá sem v težki montaži, tam kjer izdeljujejo obutev, kakršno delajo samo v tej tovarni. Čeprav sem imela malo težje in popolnoma drugo delo kot ostale praktikantke, ki so bile na lahki montaži, sem delala z veseljem in zanimanjem. Pancar je bil velik in težak, kot v lahki montaži pet salonarjev.

Opazovala sem druge sodelavke, kako so bile urne in pancarji so jim kar hiteli iz rok. Kaj pa meni? Od začetka sem bila bolj počasna, kasneje pa mi je šlo delo hitreje od rok.

Na enomesečni praksi v tovarni sem pridobila veliko znanja. Želim, da bi uspešno končala to šolo in se zaposlila.

Sedaj pa zopet hodim na prakso v našo delavnico mimo velike tovarne, v kateri brnijo najrazličnejši stroji. Mislím si, če ne bi bilo tega velikega brnenja v tovarni, bi postalo življenje v Žireh drugačno in pusto.

Branka LENARTIČ

V mesecu oktobru so se poročili: Lešnjak Cvetka, Mivšek Kristina, Filipič Marta, Jezeršek Jože, Cigale Nežka, Jereb Pavel, Kavaš Angelca, Jezeršek Anica, Pivk Marinka, Peternelj Majda, Bogataj Marija in Eniko Alojzija.

Vsem naše iskrene čestitke !

25 let SVOBODNIH ŽIRI

Iz govora oz. poročila, ki ga je podal tov. Franc Čeplak na slavnostni seji ob 25 - obletnici osvoboditve Žirov, dne 23. 10. 1968. povzemamo del, ki prikazuje razvoj našega kraja v povojnem času.

Junija 1945 je začela z delom čevljarstva zadruga in se razvila vsedanjo Alpino. Sedanja tovarna Alpina je bila zgrajena leta 1948, prej pa se je delo vršilo kar na šestih krajih.

Ker je bila porušena osnovna šola, se je vršil pouk v prostorih gasilnega doma v Žireh, pri Zajcu v Stari vasi, v prostorih bivše čevljarstva zadruga na Dobračevi, pri Mrovcu v Žireh. Samostojne šole pa so bile še v Račevi in Brekovicah.

Leta 1946 se je takratni KLO začel zavzemati za izgradnjo novega šolskega poslopja ter imenoval posebni gradbeni odbor, ki je vršil svojo funkcijo vse do leta 1954, ko je bila šola vseljiva, čeprav dograjena še do danes ni, ker je še vedno brez prepotrebne telovadnice.

Leta 1947 se je pričelo z gradnjo združnega doma, ki je bil dograjen leta 1956 in ki predstavlja danes center kulturno političnega in ostalega življenja v kraju.

V letu 1952 se je pričela gradnja ceste Žiri - Smrečje in bi-

la dograjena ter usposobljena za promet v letu 1967. Po tej cesti danes prevažamo učence podružnice šole Vrh nad Rovtami v centralno šolo Žiri.

Do leta 1960 so bile elektrificirane vse vasi bivše občine Žiri. V letu 1956 pa se je začelo z obnavljanjem električnega omrežja v Žireh. Na novo je bilo zgrajenih 5 trafopostaj.

Skrb za zaposlitev delovnega človeka na našem področju, je narekovala vedno večjo odgovornost merodajnim gospodarskim in političnim činiteljem kraja, da poskrbijo za potrebna delovna mesta. Tako so bila od leta 1952 dalje ustanovljena v kraju naslednja podjetja: Mizarstvo, Modna oblačila, Etiketa, Obrtni center, gradbeno podjetje Remont in urejena nova pekarna.

Za potrebe zdravstvene službe je bil leta 1957 odprt in urejen novi zdravstveni dom, za potrebe kulturnega življenja občanov pa je bila zgrajena moderna dvorana Svobode s potrebnimi kljubskimi prostori.

Žirovska kotlina je znana po izdelovanju čipk, saj skoraj ni hiše, kjer ne bi, predvsem v zimskih mesecih tudi kljekljali. V cilju vnovčevanja dragocenih čipkarskih izdelkov, je "Čipka" Idrija odprla leta 1953 svojo poslovalnico za odkupovanje čipk. Danes imamo dve odkupni postaji, to je poleg Čipke še podjetje DOM Ljubljana.

Okolica naše kotline je izredno lepa in zanimiva ter privablja vedno več tujcev. Zato je

bil na pobudo planinskega društva Žiri dograjen lep planinski dom v letih 1960-63 na Goropekah do katerega je speljana avtomobilska cesta.

Motorizacija je v Žireh vidno napredovala. Potrebe po pre-skrbovanju s kurivom za motor-na vozila je bila vedno večja. Zato je bila leta 1962 zgrajena tudi bencinska črpalka, isto leto pa tudi urejena javna razsvetljava. Število lastnikov televizijskih sprejemnikov je naraščalo, sam sprejem pa je bil dokaj slab. Zato je bil za potrebe naše kotline zgrajen leta 1964 televizijski pretvornik na bližnjem Žirku. Danes je v kraju 1.180 radio-paratov (od tega 200 tranzistorjev), pred vojno le cca 15, televizijskih sprejemnikov ima v kotlini 350 prebivalcev.

Pred vojno je imelo motorna kolesa la kakih 10 prebivalcev, junija 1968: mopedi 430, motorji 51. Pred vojno je bilo cca 10 avtomobilov, junija 1968: osebni avtomobili 136, kombi 3, tovornjaki 9.

Leta 1945 je bilo na področju Žirovske kotline zaposlenih cca 350 ljudi, danes je zaposlenih 1.300 prebivalcev tega kraja. Po vojni je bilo na novo zgrajenih preko 500 hiš, predvsem v privatni lasti, pet stanovanjskih blokov, med katerimi je eden namenjen prosvetnim delavcem v kraju. V letošnjem letu je šola dobila novih pet družinskih stanovanj v novem bloku v Stari vasi. Tako je za nekaj časa rešeno

kritično stanje stanovanj prosvetnih delavcev v Žireh. Leta 1967 je bil dograjen vodovod, ki napaja področje Žirov z zdravo in zadostno pitno vodo. Gradnja vodovoda je znašala 72 milijonov starih dinarjev. Sredstva zanj so prispevala krajevna podjetja.

Iz Naproze, ki je bila ustanovljena 1945 leta, se je leta 1948 razvila kmetijska zadruga, ki je imela v preteklem letu 864 milijonov 800.000 SD celotnega dohodka.

Leta 1960 je bila zgrajena v Račevi nova opekarna, ki je za kraj ogromnega pomena, predvsem zaradi izrednega razmaha stanovanjske gradnje. Velikega pomena za sam kraj je bilo asfaltiranje ceste Žiri - Selo, kateri se v tem času priključuje asfaltiranje ceste v smeri proti Skofji Loki.

V povojnem obdobju je bila izvršena regulacija potoka-hudournika Rakulk, osušene površine pa izrabljene za stanovanjske parcele in obdelovalne površine. Poleg navedenega je bila zgrajena nova cesta na Žirovski vrh in novi most čez Soro na relaciji Selo - Jarčja dolina. Življenske razmere občanov so najbolj nazorno prikazane v primerjavi na predvojno stanje, po novozgrajenih hišah, motornih vozilih in obnovljenih kmetijah. Tudi v 200 letih nazaj se ni v Žireh toliko zgradilo, kakor v zadnjem 25-letnem obdobju. Število izobraženih ljudi se je v kraju povečalo po vojni vsaj za 200%, kljub temu pa v kraju še vedno manjka visoko izobra-

ženih kadrov. Obstoječa žirovska podjetja so ustvarila v preteklem koledarskem letu

12,841.100.000 SD celotnega dohodka, od tega za delitev: 2,907.600.000 SD, za osebne dohodke je bilo poročeno: 1.862.400.000 SD, za sklade: 940.200.000 SD.

Povprečni osebni dohodek je znašal: 75.500 SD.

Skupno število prebivalcev v Žireh je 3.889 ljudi, od tega je zaposlenih 1.300 ljudi, kar znaša 33,42% od celotnega prebivalstva na področju Žirov.

V industriji je zaposlenih: 1.229 ljudi = 31,6% od celotnega prebivalstva.

Franc ČEPLAK

OB SLIKARSKI RAZSTAVI V NAZARJIH

V slovenskih kulturnih krogih je široko odjeknil nekoliko nenavaden dogodek: razstava slik Jožeta in Konrada Peternelja v znani Jakijevi galeriji v Nazarjih.

Nenavadno je že to, da slikar mednarodnega slovesa, kot je Jaki, na svojo roko in v svoji lastni galeriji, odstopa prostor dvema slikarjema, ki uradno niti nista priznana. Še več, Jaki je prevzel nase vso organizacijsko in finančno priložnost, saj slikarja - razstav-

ljavca za kaj takega nimata ne izkušenj, ne denarja. Razstava bo odprta do konca novembra t.l.

Kolikšno zanimanje je bilo za to razstavo, se vidi že po tem, da so bile vse razstavljene slike že prvi večer razprodane.

Že sama otvoritev razstave 19. oktobra je bila dogodek zase, saj je pesnik Ciril Zlobec v svojem govoru toplo in odkrito spregovoril o hotenjih slikarjev - samorastnikov. Program pa so dopolnile še recitacije Krleževih balad Petrice Kerempuha, ki se tako čudovito skladajo z vzdušjem, kakršnega upodabljajo takozvani naivni slikarji, med katere se vvrščata tudi oba Peternelja.

Naj navedem nekaj misli, ki jih je ob razstavi izrekel pesnik Ciril Zlobec.

So poklicni slikarji, ki strememo za tem, da ustvarijo nekaj novega, pri čemer seveda le redki uspejo. So pa tudi popolni amaterji, ki slikajo le za svoje veselje, bolj z obrtniškimi kot umetniškimi ambicijami. Med enimi in drugimi je skupina rojenih, toda nešolanih talentov. Ti slikajo z okorno roko, toda s takšno notranjo močjo in s tako pristnim občutenjem sveta, da se povzpno med resnične ustvarjalce. Med nje gotovo spadata tudi žirovska čevljarja Jože in Konrad Peternelj. Dela obeh so nepotvorjena projekcija njunega notranjega sveta v svet, v katerem tudi mi živimo ali smo

vsaj iz njega izšli. Ta svet je naše morda že preživelo, toda nikoli pozabljeno otroštvo.

V naši dobi skokovitih tehničnih dosežkov in naglica, s katero delamo in živimo, je tudi slikarstvo ubralo nova pota. Tako kot vesoljski raziskovalci skušajo odkriti nove svetove, moderni slikarji iščejo nov svet lepote. Mi se njihovih uspehov veselimo in bi jim radi sledili. Toda, ali ni lep tudi naš današnji in včerajšnji svet, naša domača pokrajina s krivenčastimi drevesi, naša kmečka izba? Takšno lepoto pa nam oživljajo prav slikarji - naivci, med katere sta se oba Peternelja zdaj že trdno uvrstila. Zato ni čuda, da je za njune slike vedno več zanimanja.

Umetniški uspehi članov našega kolektiva Konrada in Jožeta Peternelja so nam lahko v ponos, saj s tem še bolj živi sloves žirovskih čevljarjev in "Alpine".

Zato ob uspeli razstavi obema še posebno tople čestitke.

Stojan PERTOVT

TOVARIŠ UREDNIK !

Bila sem navdušena nad lanskoletno prireditvijo "Pokaži kaj znaš!", zato me tudi letos zanima, če bo lanski prireditelj poskrbel tudi letos za kaj podobnega?

Jožica

Pozanimali smo se pri vodstvu mladinske organizacije "Alpine", ki je lani pripravilo oddajo "Pokaži kaj znaš" in zvedeli, da letos nameravajo organizirati skupaj z RTV Ljubljana oddajo "Spoznavaj svet in domovino". Upamo, da boste zadovoljni.

Delavci podjetja že dalj časa sprašujejo koliko nas stane tovarniški časopis "Delo življenje". Uredniški odbor je zbral podatke, katere vam posredujemo:

Izvod biltena:	
ciklostil 9 kom	9,05 SD
matrice	2,80 SD
ovitek	16,30 SD
SKUPAJ	<u>28,15 SD</u>

Naklada 950 kom:	
ciklostil	8.597,50 SD
matrice	2.660,00 SD
ovitki	15.485,00 SD
SKUPAJ	<u>26.742,50 SD</u>

Pri izračunu smo upoštevali samo tiste stroške kateri nastanejo neposredno. Nismo pa upoštevali tiskanja, razmnoževanja, zlaganja in obrezovanja biltena za kar bi cena poskočila približno za enkrat.

Ob tej priložnosti se uredniški odbor lepo zahvaljuje vsem sodelavcem, ki so s svojimi prispevki na karšnikoli način popestrili naš časopis in se še v nadalje priporočamo.

Uredniški odbor

USLUŽNI PRODAJALCI "ALPINE" V NIŠU

FILMSKI SPORED ZA ČAS OD 15.11 DO 15.12. V KINU SVCBODA ŽIRI

(Dopis objavljen v listu "Narodne novine" Niš, dne 1. novembra 1968).

TOVARIS-UREDNIK !

Poslovnost in ljubeznivost prodajalcev prodajalne čevljev "Alpina" v stavbi "Marger" mi slim, da zasluži priznanje in vam pišem zato, da se jim po tej poti zahvalim. Upam, da so tudi drugi potrošniki naleteli na takšno uslužnost in ljubeznivost kot sem jo sam doživel, ko sem kupoval čevlje.

Pred nekaj dnevi sem namreč kupil čevlje, ki so pa na mojo veliko žalost imele tehnično napako. Zato sem jih bil prisiljen vrniti. Naletel sem na čudovito pozornost in opravičilo ter dobil ne samo nove čevlje, ampak še krasno opremljen katalog "Alpininih" izdelkov. Mi slim, da takšno poslovanje in uslužnost zaslužita vsako pohvalo in lahko služita za zgled drugim prodajalnam.

Vidan Mitić, delavec
Elektronske ind.Niš

- 16.-17. EN DAN ŽIVLJENJA
- 11. mehiška drama
- 20.11. BREZ PASOŠA V TUJI
- POSTELJI, nem.zabavni
- 23.-24. ŠTIRJE ZA TEKSAS
- 11. ameriški vesterni
- 27.11. OBLAST V RIMU
- italijanski zgodovin.
- 30.11. DRUGI DIH
- 1. 12. francoski kriminalni
- 4.12. ŽENSKÉ
- sovjetski ljubavni
- 7.-8. NE POSILJAJ MI CVETJA
- 12. ameriška komedija
- 11.12. MORILEC IZ TEMZE
- nemški kriminalni
- 14.-15. NEBO NAD GLAVO
- 12. francoski avanturist.

"Delo, življenje" je glasilo Alpine, tovarne čevljev Žiri.

Ureja ga uredniški odbor:

Silva Burnik, Albinca Možina, Alfonz Zajec, Anton Hribar, Jože Peternej, Vladimir Pivk, Tone Žakelj, Ivan Capuder - odgovorni urednik, Jožica Jamnik - glavni urednik.

Izhaja mesečno. Naklada 950 izvodov.

Žiri, 15. novembra 1968.

RESITEV KRIŽANKE ŠT. 24

- VODORAVNO: 1. ASKAR, 6. KSI, 9. ANTIKA, 10. ROV, 12. NARTA, 13. SAVANA, 15. ALCA, 16. KAVA, 17. IL, 18. SIK, 19. TANA, 20. EKO, 21. TS, 22. KEPA, 23. BROM, 24. ATENKA, 26. SEATO, 27. RIS, 28. APATIN, 29. ONI, 30. PITON

NOV PRAVILNIK, VIŠJE PLAČE Tone ŽAKELJ

Tarifni pravilnik nov se pripravlja,
o tem je že sklepal naš delavski svet,
tako novico zdaj vsakdo pozdravlja,
v nadi, da dvigne dohodek se spet.

To pa ne bo se že jutri zgodilo,
bo treba počakati daljši še čas,
na tihem pa se je že govorilo,
da dal nov pravilnik nam dedek bo mraz.

Staro prepričanje vlada med nami,
da dedek mraz kaže dobrotno roko.
če res dobrosrčen tudi bo z nami,
prav kmalu pri nas izkazal se bo.

Mraz na razteznost ne vpliva najbolje,
o tem nas že fizike zakon uči,
le vroče poletje da pravo okolje,
ko sončna toplota razteza snovi.

Zato se nikar preveč ne čudite,
če hotel nam plače bi skrčiti mraz,
le mater naravo vroče prosite,
da pihale južne bi sape ta čas.

Gotovo pa bi še bolje storili,
če nov bi pravilnik prej našel k nam pot,
tako le bolj pozno to smo odkrili,
da višja povprečja imajo drugod.

Pa naj se zgodi že kakor se hoče,
pravilnika novega čakamo vsi,
če dvigne dohodek res se mogoče,
iz tega naj tale povzetek sledi:

Če mila bo zima in ne prehud mraz,
lahko bomo dobre plače dobili
in reklo vsaj nekaj jih bo tisti čas,
da niso s poletjem ničesar zgubili.

Zdaj pa še prosim, da mi dovolite,
naj vas bi opomnil predvsem še na to:
na mraz se nikar preveč ne jezite,
če nov vam pravilnik po volji ne bo.

KRIŽANKA ŠT. 25

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10
11						13				
14						15				
16						17				
18					19				20	21
			22					23		
24	25	26						27		
28						29	30			
31							32			

VODORAVNO: 1. vrsta zadružne gospodarske skupnosti v Izraelu, 6. ime tovarne vezalk Hrušica pri Ljubljani, 11. gora v Turčiji, 13. veliko indijsko пристanišče, 14. praksa, 15. ljubkovalno moško ime, 16. važna luka na jugu Arabije, 17. delovno področje, območje, 18. holandski predlog pred imeni, npr. slikarju (Gogh), 19. vrag, 20. grška črka, 22. priimek slovenskega gospodarstvenika in člana rep. IS SRS (Sveto), 23. pred vojno največji tovarnar čevljev imenovan tudi "kralj čevljev", 24. priimek jugoslov. atletinje, katera nas je razočarala v Mehiki (Vera), 27. poziv, 28. glina za izdelavo porcelana, 29. v starogrški mitologiji vrsta morskih nimf ptičje podobe z žensko glavo, 31. televizijski zaslon, 32. kraj pri Gorici, kjer je znana tovarna čevljev Jadran - ciciban.

NAVPIČNO: 1. mejno gorstvo med Gorenjsko in Koroško, 2. sultanov uradni razglas, ukaz, 3. vodni kapalni zbiralnik, 4. v starogrški mitologiji bog neba, 5. kemični simbol za kalcij, 6. ostanek kart po razdelitvi, 7. tribuna, 8. rastlinska bodica, 9. karcinom, 10. nesocialen, nedružben, 13. cerkvena obredna knjiga, 15. človek, ki se meče, 17. judovski duhovnik, 19. mestece v Dalmaciji, 20. morski razbojnik, 21. zidovi, 22. velik polotok na severu Evrope, 23. italijansko pristanišče med vojno tudi važna partizanska baza, 25. dva samoglasnika in soglasnik, 26. pevski zbor, 30. Ivo Mlinar.

Vladimir PIVK